

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

Yeni iktidarın, Plan Stratejisi'ni kendi çizgisinde, toplum yapısını değiştirmeye yönelik tercihleri doğrultusunda saptayacağı düşüncesi, belirli baskı gruplarını harekete geçirmiştir. Hakim sınıfların oluşturduğu bazı çıkar çevrelerinden gelen eleştiriler şöyledir: Türkiye kapitalist bir ülke olduğundan, Batı kapitalist ekonomilerinin içinde erimesi ve bu ekonomilerin modeline dömen kırması gerekir. Başka bir deyişle, Türkiye, planlı ekonomi modelinden vazgeçerek, yabancı sermayeye dayanan, turizme ve tarıma öncelik veren bir kalkınma stratejisi, sine sahip olmalıdır. Bu çevrelere göre, strateji devletçiliğin ağır bastığı, "kapalı" rejimlerde geçerli olan kooperatifleşmenin esas alındığı, sosyalist düşünceye özenilen ve işçi hak-

larını genişleten bir yapıdadır. Türkiye'de burjuvanın ulusallık niteliği henüz tam hakim unsur değildir. Fabrikaların iflası ise, dış tekellerin yerli araçları için hiç de tehlikeli sayılmaz. Onları asıl rahatsız eden olgu, ülkenin ekonomik bağımsızlığının sağlanması için belli adımlar atıldığına ve halkın bilinç düzeyinin geliştiğine ilişkin belirtileri saptamış olmalarıdır. Acaba nasıl olur da bilinçlenmeyi engelleyerek, ekonomik güçlüğün halka yayılmasını engelleyebiliriz diye düşünürler. Bu tür çevrelerin tek korktukları, halkın iktidara gelmesidir. Açıklanan stratejinin yansıttığı gerçek, Türkiye'nin bozuk düzeninin artık belli biçimde değişmesi gerekliliğidir.

PLAN STRATEJİSİ ve TARTIŞMANIN ARKASINDAKİLER...

DÖRDÜNCÜ Plan'ın Strateji dökümanının kamuoyuna açıklanması birçok kişi ya da kurumun görüş belirtmesine neden oldu. Bu ilginin temel nedeni, siyasal iktidarın tam plan hazırlığı aşamasında yenilenmiş olmasıdır denilebilir.

Yeni iktidarın, Plan Stratejisi'ni kendi çizgisinde toplum yapısını değiştirmeye yönelik tercihleri doğrultusunda saptayacağı düşüncesi, baskı gruplarını harekete geçirmiştir. Toplum düzenini değiştirmenin, demokratik halk iktidarının kurulmasına kanal açıcı yönde ekonomik altyapıyı değiştirmenin gerekliliğini vurgulayan nitelikte bir stratejiyi, bazı baskı grupları, çıkarlarının zedelenmesi olarak ele almışlardır.

TERS YORUMLAR

Bu endişe, hakim sınıfların oluşturduğu belli başlı grupların eleştirilerde hak-sız, tutarsız, bilim dışı ve

YAZAN:
Coşkun ÜRÜNLÜ
[Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı
Müsteşar Müşaviri]

daha doğrusu "büyük oranda hayalperest" olmalarına yol açmıştır. Bunların başında, sermaye sınıfının çıkarlarını 1978 Türkiye-si'nde hâlâ siyasal iktidara empoze edeceğini, hayal eden bazı çevreler gelmektedir. Bunların sözcülerine göre, strateji, sosyal demokratik görüşleri değil, devletçilik ilkelerini kapsamaktadır, sadece kapalı rejimlerde geçerli olan demokratik kooperatifçiliği esas almıştır, kapitalist bir ülke olan Türkiye'de özyönetimin yürümeyeceğini görmemektedir, KİT'leri güçlendirerek daha fazla devreye sokmak istemektedir, işçi haklarının genişletilmesinden söz etmektedir.

Yine bazı çevrelere göre, strateji, Türkiye'nin "Batı ekonomilerinin içinde ve modelinde bir yapıya dömen kurmak gereksiniminde" olduğunu kabul etmemiştir, emek yoğun sanayiler yerine, "sosyalist düşüncenin özendiği büyük metal, kimya, petrokimya, savaş sanayii araçları (uçak, tank, füze, v.b.) elektronik sanayii" gibi olanaksız işleri hedef almıştır. Son olarak da, turizm ve tarıma dönük sanayiler ile AET içinde erimesi temel ve yabancı sermayeyi esas almamıştır. (1) Bu eleştiriler şöyle toparlanabilir: Türkiye kapitalist bir ülke olduğundan, Batı kapitalist ekonomilerinin içinde erimesi ve bu ekonomilerin modeline yönelmesi gerekir. Başka bir deyişle, Türkiye planlı ekonomi modelinden vazgeçerek, yabancı sermayeye dayanan, turizme ve tarıma öncelik veren bir kalkınma stratejisine sahip olmalıdır. Oysa, strateji devletçiliğin ağır bastığı, ancak "kapalı" rejimlerde geçerli olan kooperatifleşmenin esas alındığı, sosyalist düşünceye özenilen ve işçi haklarını genişleten bir yapıdadır.

ESKİ «SES»...

Bu görüşler Türkiye'ye hiç yabancı değildir. Gerçekten de İkinci Plan Stratejisini 1970'lerde ABD'nin AID teşkilatı eleştirirken şöyle diyordu (2):

"Türk planı tarıma gereken önemi vermede acz

çindedirler... Sanayileşmelerinde KİT'lere yaslanmaklardır, oysa KİT'ler devlet bütçesine yük olan kuruluşlardır... Kaynak dağılımında piyasa güçlerine (kapitalizme) başvurmaları tercihe şayandır."

Türkiye'deki eleştiriler ile AID'nin Holben'in eleştirileri arasındaki benzerlik çarpıcıdır. Aslında bu durum şaşırtıcı değildir. Çünkü emperyalizmin yarı-sömürge ülkeler için reçeteleri hep aynı kalmıştır, bu reçeteleri ister emperyalizmin ana yurt temsilcileri doğrudan, ister ülke içindeki uzantıları dolaylı olarak versinler ilaç hep aynıdır: Tarıma öncelik verilmeli, yabancı sermayeye dayanan kapitalizm esas alınmalı, tüketim endüstrisi özendirilmelidir. Amaç ise, "Batı modeli içinde ülkenin erimesini" sağlamaktır.

ULUSAL KAPİTALİST BUNU İSTEMEZ

Dünyanın hiçbir yerinde ulusal kapitalistler dev bir rekabet grubuna, yani Ortak Pazar'a girip, orada erimeyi salık vermezler. Zira yalnız ulusallık nitelikleri değil, ekonomik güçlerinin yetersiz oluşunun bilinci de buna engeldir. Onlar rekabet sonucu fabrikalarının zincirleme biçimde iflas edeceğini ve bu iflasın bir atım hızıyla değil, ışık hızıyla olduğunu bilirler. Ne yazık ki, Türkiye'de burjuvanın ulusallık niteliği tam hakim unsur değildir. Fabrikaların iflası ise, dış tekellerin yerli araçları için hiç de tehlikeli sayılmaz. Onları asıl rahatsız eden olgu, ülkenin ekonomik bağımsızlığının sağlanması için belli adımlar atıldığına ve halkın bilinç düzeyinin geliştiğine ilişkin belirtileri saptamış olmalarıdır. Acaba nasıl olur da, bilinçlenmeyi engelleyerek ekonomik güçlüğün halka yayılmasını engelleyebiliriz diye düşünürler. Tek korktukları, halkın iktidara gelmesidir.

HALK ve İKTİDAR

Kuşkusuz halkın iktidara gelmesi ise halkın ekonomik güçlüğe kavuşması demektir. Kooperatifleşmeye, KİT'lere, ağır sanayie, yeraltı servetlerinin kamulaştırılmasına, demokratik planlamaya, öz yönetime hayır deyip, turizme, yabancı sermayeye, tüketim endüstrilerine ve tarıma öncelik vermeyi ögütlemek, hele hele Ortak Pazar içinde ülkenin erimesini salık vermek tek kelimeyle acınacak bir "ülema"lıktır.

İşçi haklarının genişletilmesi sorunu ne zaman gündeme gelse, hâkim sınıflar temsilcilerinin boğazlarına bir şeyler tikanır, boğulur gibi olurlar. Gerçekten de artı-değer'in kendilerine ve kendilerinin aracılığıyla emperyalist odaklara iletilmesini engellemek onlarca, tekeli sermayenin boğulması demektir. Ama hiç kuşkusuz ülkenin refahı ve bağımsızlığının sağlanması, bazılarının boğazlarına yeni işçi haklarının doldurulmasıyla kolaylaşacaktır.

Açıklanan stratejinin yansıttığı gerçek, Türkiye'nin bozuk düzeninin artık belirli biçimde değişmesi gerekliliğidir. Bu gerekliliğin yerine getirilmesi bu plan döneminde gerçekleşir mi, gerçekleşmez mi, onu zaman gösterecektir. Yalnız, şu kadarı açıktır, kapitalistler emekçilerin bilinçli temsilcilerine ister "plan ülemaları", ister "sosyalist düşünce özentileri" desinler, onlar Büyük Atatürk'ün "hâkimiyet-i milliyeye ile tarsin edilmelidir" direktifini gerçekleştirmek ve Türkiye'yi kapitalist dünya içinde eritmek için bilimsel doğrulardan sapmayacaklardır.

(1) Bu eleştirilerde eksik o-

lan, toprak reformundan söz edilmeyiştir. Oysa, toprak mülkiyetinin değiştirilmesi toplum düzeninin değiştirilmesi için ilk adımdır ve bu durumu sermayenin sözcülerinin bilmemesi olanaksızdır. Onların suskunluğunun nedeni, herhalde, bu reformun yapılamayacağını bilmelerindedir. Zira,

yarı-feodal bir ülkede çeşitli güçlerin dayanak noktalarından biri toprak ağalarıdır ve sözcülerin kendi çıkarlarını topraktaki geri üretim yapısının devamında görmekte oluşlarından ötürü suskun kalmaları doğaldır.

(2) Kaynak için bkz: DPT - Dök. 338 - Holben - 64.

